

Renmarkskommittén

N 2021:02

Huvudsekreterare

Lisa Englund Krafft

lisa.englund.krafft@regeringskansliet.se

**PM 27 – Handlingslinje 2.3: en särskild lagstiftningsmodell för
lokala avtal**

Innehåll

1. Rättsliga utgångspunkter	2
2. Handlingslinje 2.3.....	3
3. Övergripande om möjliga konsekvenser av handlingslinjen.....	8
3.1 Förvaltning av viltstam och fiskbestånd	8
3.1 Samebyarna	8
3.2 Andra eventuella rättighetshavare	11
3.3 Fiskare och jägare som inte är medlemmar i samebyn.....	11
3.4 Näringslivet	14
3.5 Samefonden.....	14
3.6 Löpande upplåtelser på mark under statens omedelbara disposition	14
3.7 Fortifikationsverkets mark	14
3.8 Naturskyddsområden och nationalparker.....	14
3.9 Kostnader för staten	15
3.10 Övriga konsekvenser	15

1. Rättsliga utgångspunkter

I kommitténs uppdrag ligger att bedöma inom vilka delar av den mark som står under statens omedelbara disposition i lappmarkerna och på renbetesfjällen som samebyar i förhållande till staten genom urminnes hävd har ensamrätt att upplåta fiske och småviltsjakt.

En sådan analys redovisas när det gäller lappmarkerna i PM 18 – *Samebyars rätt grundad på urminnes hävd till jakt och fiske i Lappland*. Sekretariatets slutsats utifrån denna är att motsvarande bedömning som för Girjas kan göras i hela Lappland för den mark som står under statens omedelbara disposition. Analysen utmynnar i bedömningen att staten bör räkna med att samebyar på mark under statens omedelbara disposition skulle anses ha motsvarande rätt som Girjas om saken togs till en rättslig prövning. Analysen bygger på det material som sekretariatet haft tillgång till och redovisat i PM 18.

Denna bedömning bildar utgångspunkt för denna promemoria. Skulle kommittén göra en annan prognos över hur domstolarna skulle komma att bedöma det historiska materialet i ljuset av Girjasdomen kommer sekretariatet givetvis att skapa en ny promemoria som anpassas efter kommitténs egen analys.

När det gäller renbetesfjällen är analysen inte klar. I denna del återkommer sekretariatet.

2. Handlingslinje 2.3

Handlingslinjens innebörd:

På mark under statens omedelbara disposition där utredningen bedömer att samebyarna har en hävdvunnen ensamrätt att upplåta fiske och jakt gentemot staten kodifieras denna rätt i rennäringslagen.

Samtidigt införs en lag om särskilda samverkansavtal för fiske och jakt. Samverkansavtal enligt lagen sluts på frivillig grund mellan å ena sidan en eller flera samebyar, å andra sidan en eller flera lokala fiskar- eller jägarorganisationer. Det kan övervägas om även andra parter bör ges möjlighet att ansluta sig.

Samverkansavtalen kan omfatta överenskommelser om utövande av fiske eller jakt på det område som omfattas av avtalet och/eller förutsättningar för upplåtelse av fiske eller jakt på området.

Ett särskilt medlingsinstitut inrättas för att underlätta vid förhandlingar inför avtals ingående samt vid tvister med anledning av avtalen.

Innebörden är att staten står för kostnader för förhandlingsstöd inför slutande av avtal och för medling vid konflikt om innehållet i eller tillämpningen av avtalen.

Handlingslinje 2.3 innebär, liksom den ”rena” Handlingslinje 2, att de rättigheter som i juridiskt hänseende bedöms föreligga i juridiskt hänseende kommer till uttryck i lag.

Staten behöver dock inte stanna vid detta. Bedöms allmänhetens tillgång till fiske och jakt som ett viktigt allmänt intresse kan åtgärder därutöver vidtas för att underlätta sådan tillgång.

Som när det gäller andra rättigheter står det rättighetsinnehavaren – i det här fallet samebyn – fritt att avtala om hur rätten ska utövas. Ett sådant alternativ är lokala överenskommelser om fiske och jakt.

Handlingslinje 2.3 bygger på en frivillig modell med innebörden att en lag införs om särskilda samverkansavtal för fiske och jakt. Genom lagen ges en struktur för lokala överenskommelser. Lagen innehåller också vissa komponenter för att underlätta avtalens ingående och tillämpning, däribland ett särskilt organ för förhandlingsstöd och medling.

En närmare beskrivning av hur en sådan lagstiftning avseende samverkansavtal skulle kunna se ut ges nedan. Av förenklingsskäl beskrivs modellen som att den avser jakt. Den skulle dock kunna fungera på motsvarande sätt för fiske.

Avtalsparter

När det gäller partsförhållandena kan lagstiftningsmodellen utformas så att minst en sameby ska vara avtalspart för att ett samverkansavtal ska kunna komma till stånd. Samebyn tecknar då avtalet för de delar av byområdet där samebyn har upplåtelse rätt.

Även jaktrörelsen bör vara obligatorisk part. Utan en ansluten lokal jaktorganisation innebär det i så fall att något samverkansavtal i lagens mening inte kan uppkomma.

Därutöver kan det övervägas om t.ex. enskilda markägare eller deras organisationer bör kunna välja att ansluta sig och därmed låta sina marker omfattas av avtalet. Ett incitament för sådan anslutning skulle kunna vara att göra överenskommelser om jakt på dubbelregistrerat område.

Man kan också tänka sig andra möjliga avtalsparter med intresse i den lokala hanteringen av fiske och jakt, som t.ex. berörd kommun eller organisationer för det lokalt näringsliv.

Avtalens innehåll

Lagstiftningsmodellen kan medge överenskommelser i olika omfattning. Detta för att ta höjd för lokala variationer.

På ett område kan det t.ex. finnas skäl att börja med att endast sluta överenskommelser om *utövandet* av jakt på området. T.ex. om förutsättningar för jakt med hund, skoterkörning i samband med jakt och om nyttjande av befintlig infrastruktur.

Någon annanstans kan det redan från början finnas förutsättningar för att göra överenskommelser också om hur *upplåtelser* ska hanteras inom området. Det kan t.ex. röra vad som ska vara vägledande vid själva upplåtelse rna. Ska lokalbor ges företräde? Ska upplåtelser säljas till ett visst pris eller enligt fastställda prisintervaller, t.ex. beroende på tid på året? Hur ska det fungera

med upplåtelse till eventuella turistföretag som erbjuder jaktturet på området? Osv.

Även förutsättningar för och hantering av avlysningar kan ingå i samverkansavtalet. Vad ska kunna föranleda avlysning – enbart betesro eller även skydd för egen jakt? Och finns skäl att begränsa möjligheterna till avlysning för betesro till vissa för renen känsliga perioder – i så fall vilka? Ska någon särskild form av underlag presenteras för övriga avtalsparter vid avlysning på grund av betesro, t.ex. avseende var renarna befinner sig, och finns skäl för att låta sådana uppgifter omfattas av tystnadsplikt? Ska den som fått sin jakt avlyst ges möjlighet att i stället jaga någon annanstans inom samebyns område? Osv.

Beslutsfattare

En generell rättslig utgångspunkt är att den som har upplåtelse även fattar beslut om upplåtelse. Om inget annat avtalas innebär Handlingslinje 2.3 att samebyn beslutar om upplåtelse enligt samverkansavtalen på den mark som står under statens omedelbara disposition. Besluten fattas utifrån de villkor som följer av avtalen.

Skulle privata markägare ansluta sig till avtalet, själva eller genom en markägarorganisation, beslutar de på motsvarande sätt om upplåtelse på sin respektive mark (om inte annat följer av t.ex. markorganisationens stadgar eller av att man ingår i ett viltförvaltningsområde).

En lag om samverkansavtal för jakt kan dock också innefatta utrymme för att avtala om partssammansatta organ för beslut. Sådana regler, som i så fall skulle vara frivilliga, kan innebära att ett särskilt inrättat organ med representanter från avtalsparterna ges rätten att fatta beslut med stöd av avtalet, t.ex. avseende upplåtelse och avlysning.

Förhandling om vissa beslut

En lag om samverkansavtal för jakt kan utformas med en förhandlingsskyldighet för samverkansavtalets parter, och då särskilt för den som fattar beslut enligt avtalet.

Inför beslut av större betydelse kan beslutsfattaren t.ex. göras skyldig att kalla de andra avtalsparterna till förhandling. Undantag kan göras om det finns särskilda skäl, t.ex. om ett beslut är så brådskande att det blir

verkningslöst om det måste föregås av en förhandling. I så fall kan det krävas att kallelsen till förhandling ska gå ut i efterhand, i samband med att övriga avtalsparter underrättas om beslutet. Lagen kan också innefatta krav på förhandling om beslutet gäller för en viss tid eller om det förlängs.

När det gäller beslut av större betydelse kan lagstiftningen alltså innehålla krav på beslutsfattaren att kalla till förhandling. Det kan dock finnas situationer när det råder olika åsikter om vad som är ett beslut av större betydelse. Det kan också finnas allmänt missnöje med hur avtalsbestämmelserna tillämpas. För sådana situationer kan en lagstiftning innehålla en ventil med innebörden att en annan avtalspart än beslutsfattaren ska kunna begära förhandling.

Bästa möjliga utgång av en förhandling är så klart att parterna kommer överens. Är man fortfarande missnöjd kan dock en lag om samverkansavtal innehålla en möjlighet att gå vidare till medling.

Förhandlingsstöd och medling

Samebyarna lägger redan i dag stora personella och ekonomiska resurser på olika typer av samråd. Även lokala jägarorganisationer är som utgångspunkt små aktörer med begränsade resurser.

Ska staten hänvisa parterna till lokala överenskommelser torde alltså en förutsättning vara att stöd ges i processen för att ta fram samverkansavtal och vid eventuella konflikter som uppkommer kring avtalens innehåll och tillämpning.

Ett sådant stöd skulle kunna bestå i inrättande av ett särskilt medlingsinstitut – ett självständigt beslutande organ under en myndighet. Innebörden skulle i så fall vara att en part, inför eller under en förhandling om framtagande av ett samverkansavtal, kan begära hos medlingsinstitutet att en förhandlingsledare eller medlare utses. Förhandlingsledaren eller medlaren är då en utomstående person som arvoderas av institutet. Han eller hon är alltså inte en del av institutet (det vill säga staten) utan arvoderas endast därifrån.

En part skulle vidare när som helst kunna begära hos institutet att en medlare eller förhandlingsledare utses. Medling kan göras till ett obligatoriskt moment med innebörden att medling måste ha genomförts innan en domstolsprocess eller ett skiljeförfarande kan inledas.

Man skulle också kunna överväga om ett eventuellt medlingsinstitut borde ha fler uppgifter. Det skulle t.ex. kunna handla om att ta fram modellavtal, komma med allmänna råd eller fatta vägledande men icke bindande beslut vid tvister (jfr Allmänna reklamationsnämnden).

Praktiskt och/eller ekonomiskt stöd för processen att ta fram avtal?

Att förhandla om ett samverkansavtal skulle kräva resurser från parterna. Detsamma gäller deltagande vid förhandlingar och medling enligt ovan. Med en särskild lagstiftning om samverkansavtal kan därför övervägas om det skulle finnas skäl att även på annat sätt ge stöd för att underlätta lokala överenskommelser. Det skulle t.ex. kunna handla om projektbidrag för finansiering av resor och ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Även finansiering av ombud kan övervägas. Det ska dock noteras att ett stöd som sänker en parts förhandlingskostnader kan vara svårt att ur nationalekonomisk synvinkel utforma på ett neutralt sätt. Ett sådant stöd kan nämligen minska partens incitament till en snabb överenskommelse.

SEKRETARIATSUTSKOTTET

3. Övergripande om möjliga konsekvenser av handlingslinjen

3.1 Förvaltning av viltstam och fiskbestånd

I samtliga handlingslinjepromemorior kommer en redovisning behöva göras av förvaltningen av fjällens viltstam och fiskbestånd och i vilken mån denna kan påverkas av vem som hanterar upplåtelseerna av fiske och jakt.

Detta kräver en analys av de beståndsdelar som bygger upp rådande reglering av förvaltningen av viltstam och fiskbestånd, liksom av vem som ansvarar för vad. Ett arbete med detta pågår inom sekretariatet, med behändigt bistånd från kommitténs länsstyrelse-expert. Eftersom detta är en mycket viktig del och vi ännu inte är helt i hamn har vi valt att lämna denna del utestående inför detta sammanträde. Vi planerar i stället för att ägna förvaltningen särskild uppmärksamhet vid internatet i juni.

3.1 Samebyarna

Samebyn behöver inte gå till domstol för att hävda sin rätt

Som har framgått av PM 23 – *Handlingslinje 1 status quo* har flera samebyar aviserat att man i ett läge där staten vägrar erkänna upplåtelse rätt för samebyn kommer att stämma staten. Sekretariatets bedömning är, som har framgått av PM 18 – *Samebyars rätt grundad på urminnes hävd till jakt och fiske i Lappland*, att samebyarna i Lappland har goda möjligheter till framgång i rättstvister som rör mark under statens omedelbara disposition.

Handlingslinje 2.3 innebär dock, liksom den ”rena” Handlingslinje 2 att samebyarna inte behöver ta vägen via domstol för att tillerkännas sådan upplåtelse rätt. I stället regleras upplåtelse rätten i lag. Det medför också att samma grundförutsättningar gäller för samtliga samebyar som utredningen bedömer står under liknande förhållanden.

I ekonomiska termer innebär det att samebyarna slipper ligga ute med och riskera stå för kostnader för domstolsprocesser.

Incitament för att sluta samverkansavtal

Med Handlingslinje 2.3 följer en lagreglerad konstruktion som ska ge dels en grundstruktur för lokala samverkansavtal, dels innefatta bistånd från staten med särskilt stöd för att lokala avtal ska kunna slutas och därefter löpa över tid.

Grundläggande är att samverkansavtalen är frivilliga. Det innebär att om inget samverkansavtal sluts ligger beslutsrätten ensidigt kvar hos samebyn på den del av samebyns mark som står under statens omedelbara disposition. Det är samebyn som avgör om fiske och jakt ska upplåtas, på vilka villkor det ska ske, pris för upplåtelser, när avlysning ska ske osv.

Vad finns det då under dessa förhållanden för incitament för samebyarna att sluta lokala samverkansavtal?

Med en rättighet följer också ett ansvar för hur rättigheten utövas. Samebyarnas företrädare har i det sammanhanget återkommande betonat vikten av goda relationer med grannar och andra lokalbor.

Ett sätt att skapa och upprätthålla sådana relationer är att lyssna på den oro som finns, bjuda in till samtal och öppna för samförståndslösningar. Genom överenskommelser kan också sådan förutsebarhet som genomgående efterfrågats från fiske- och jaktrörelsen tillgodoses. Det kan gynna det lokala samtalsklimatet på ett sätt som också gynnar samebyarnas medlemmar, det vill säga där de bor och verkar.

Betesro

Samebyarna har genomgående lyft möjligheterna att genom avlysning ge renen bättre förutsättningar för betesro som den allt överordnade frågan rörande upplåtelser. Med krympande betesmarker och ökande störningar ser samebyarna betesron som den fundamentala utmaningen för renskötseln.

Sluts inget samverkansavtal styr samebyn på de delar av samebyns område som står under statens omedelbara disposition ensidigt över tidpunkter för jaktstart (inom de ramar som följer av författning och andra föreskrifter) och över avlysningar.

Om samebyn i stället sluter ett samverkansavtal som innefattar överenskommelser om tidpunkter för jaktstart och om förutsättningar för avlysning har samebyn att följa dessa överenskommelser. Avtalsformen innebär dock att samebyn kan tillförsäkra sig bättre förutsättningar för inflytande än när det gäller dagens situation med länsstyrelsen som beslutande om upplåtelser och avlysningar.

Vilken betydelse ett större inflytande över upplåtelser kan få för renskötseln i stort är inte möjligt att kvantifiera utan närmare forskning på området.

Accepteras grundpremissen att jakt kan medföra störningar för renen, särskilt under känsliga perioder, torde det dock inte finnas skäl att ifrågasätta att större egen kontroll över avlysningar får betydelse.

Skydd för egen jakt

Under utredningens gång har, särskilt från jägarhåll, framförts att samebyarnas intressen gällande tidpunkter för jaktstart och avlysningar inte begränsar sig till frågan om betesro. I stället ska det handla också om att samebyarna vill skydda sin egen jakt – företrädesvis älgjakten.

En rådighet över fiske och jakt innefattar utrymme att själv bestämma under vilka förutsättningar andra får jaga och fiska. En variabel i detta kan vara den egna jakten. Sluts inget samverkansavtal kan samebyn välja att först prioritera det egna fisket och den egna jakten för att därefter upplåta till andra. Det kan t.ex. innebära att jaktstarten för andra jägare förläggs efter att samebyns medlemmar har fyllt sitt behov av vilt. Det kan också innebära att upplåtelseerna styrs till andra marker än där samebyn för tillfället bedriver fiske eller jakt.

Om samebyn i stället sluter ett samverkansavtal som innefattar överenskommelser om huruvida avlysning ska kunna göras till skydd för samebymedlemmarnas egen jakt och i så fall under vilka förutsättningar har samebyn att förhålla sig till det.

Säkerställa viltstammens storlek

Se PM 24 – *Handlingslinje 2 Kodifiering av samisk upplåtelse rätt.*

Intäkter av upplåtelser

Om samebyn ges en lagreglerad rätt att upplåta fiske och jakt är en naturlig följd att inkomsterna av sålda upplåtelser i sin helhet tillfaller samebyn. Det gäller oavsett om samverkansavtal sluts eller inte.

Sluts inget samverkansavtal sätter samebyn priset för sina upplåtelser. På attraktiva jaktområden och för attraktiva fisken kan det medföra en ökning av samebyns inkomster. Se vidare resonemang i PM 24.

Om samebyn i stället sluter ett samverkansavtal som innefattar överenskommelser om prissättning har samebyn att följa detta.

Eftersom samverkansavtalsmodellen innebär att olika överenskommelser kan göras lokalt är det inte möjligt att göra några säkra antaganden beträffande hur ingångna samverkansavtal skulle inverka på samebyarnas intäkter. Det kan dock antas att lokala sammanslutningar av jägare skulle vara tämligen ointresserade av att ingå avtal som innefattar en avsevärd prishöjning i förhållande till dagens nivåer. På samma sätt samebyarnas intresse av att sluta samverkansavtal kan påverkas av möjligheterna att ta ut marknadspris för fiske och jakt, särskilt för attraktiva områden och vatten.

Administration

Av Handlingslinje 2.3 följer att staten släpper förvaltningen av fiske- och jaktupplåtelser på berörd mark.

Sluts inget samverkansavtal blir det i stället samebyn – det vill säga den som förvaltar fiske- och jakträtten – som beslutar om upplåtelser.

Det torde vara utgångspunkten även med samverkansavtal. Det vill säga att samebyn upplåter fiske och jakt enligt de villkor som följer av avtalet. Lagstiftningsmodellen ger dock utrymme även för inrättande av t.ex. ett partssammansatt organ som hanterar upplåtelser och avlysningar.

3.2 Andra eventuella rättighetshavare

Se PM 24 – *Kodifiering av samisk upplåtelserätt.*

3.3 Fiskare och jägare som inte är medlemmar i samebyn

Möjligheterna att jaga och fiska

En privat upplåtelserätt av fiske och jakt på mark under statens omedelbara disposition innebär att hanteringen av upplåtelseerna ligger utom statlig kontroll. Sluts inget samverkansavtal kan det alltså inte garanteras att upplåtelser kommer att göras till fiskare och jägare utanför samebyn, utan samebyn kan välja att avstå från sådana upplåtelser. Det kan dock inte heller förutsättas att allmänhetens möjligheter till fiske och jakt skulle inskränkas väsentligen genom att samebyarna tillerkänns upplåtelserätten. Det beror helt enkelt på hur samebyarna väljer att agera, se vidare resonemang i PM 24.

Om det däremot sluts ett samverkansavtal ges lokala fiskare och jägare en möjlighet att komma överens med samebyn om under vilka förhållanden fiske och jakt ska upplåtas. Det kan t.ex. handla om tidpunkt för jaktstart

(inom de ramar som följer av författning och meddelade föreskrifter), jakt dagar, kvoter, villkor för jakt med hund, m.m. Det kan också handla om förutsättningarna för avlysning.

Incitament för att sluta samverkansavtal

Grundläggande är som har framgått att samverkansavtalen är frivilliga. Det innebär att om inget samverkansavtal sluts så ligger beslutsrätten ensidigt kvar hos samebyn.

Att samebyn sitter på rättigheten innebär att fiskare och jägare utanför samebyn genom samverkansavtalen ges ett inflytande över fisket och jakten som de annars inte hade haft.

Det innebär dock samtidigt att det förhandlingskapital som samebyn respektive den lokala jägarorganisationen går in med kan uppfattas som ojämnt. Kommer inget avtal till stånd blir konsekvensen att samebyn beslutar ensidigt, medan lokala fiskare och jägare står helt utan inflytande.

Dessa styrkeförhållanden kan göra att incitamenten för lokala fiskare och jägare att sätta sig vid förhandlingsbordet uppfattas som små. Helt enkelt därför att man ser framför sig att samebyn när som helst kan lämna förhandlingen med den enda följden att samebyn slipper samarbetet.

Samtidigt kan det inte bortses från att samebyn också står risker med att inte komma överens lokalt, om än av annan art.

Samebyns medlemmar bor och verkar i lokalsamhället och är beroende av relationerna där. Ett lämnat förhandlingsbord kan i det hänseendet få konsekvenser i relationen till grannar och övrig lokalbefolkning. I sammanhanget torde det dessutom inte vara obetydligt att samebymedlemmarna regelmässigt är i minoritet i förhållande till övrig ortsbefolkning, vilket kan innebära att det sociala trycket blir betydande.

Det skulle alltså kunna hävdas att minoritetsförhållandet jämnar ut det annars i materiellt hänseende ojämna styrkeförhållandet. Uppfattas situationen så skulle det kunna öka incitamenten för lokala fiskare och jägare att söka överenskommelser med respektive sameby.

Särskilt om kostnader för att jaga och fiska

Sluts inget samverkansavtal blir det samebyn – det vill säga den som förvaltar fiske- och jakträtten – som beslutar om pris för upplåtelser, se vidare resonemang i PM 24.

Om det däremot sluts ett samverkansavtal ges lokala fiskare och jägare en möjlighet att komma överens med samebyn om under vilka förhållanden fiske och jakt ska upplåtas.

Förutsebarhet

Dagens ordning, med länsstyrelser som i huvudsak upplåter fiske och jakt på statligt disponerad mark, innebär en administration som är uppdelad länsvis.

Handlingslinje 2.3 innebär att såväl administration som priser och villkor kan skilja sig åt mellan samebyarna. På vissa samebyars områden kommer samverkansavtal kanske överhuvudtaget inte att slutas. Bland dessa samebyar kan den avtalslösa situationen dessutom hanteras på olika sätt. Även mellan de samebyar som sluter samverkansavtal kan variationerna, beroende på avtalens innehåll, bli olika stora.

Innebörden är att allmänhetens förutsättningar för fiske och jakt kan se olika ut i olika delar av fjällvärlden. Detta kan uppfattas som oförutsebart för den som jagar och fiskar på flera samebyars områden. För den som framför allt jagar och fiskar lokalt behöver dock förutsebarheten inte påverkas av att det förekommer variationer på annat håll. Med samverkansavtal finns potential att snarare öka förutsebarheten i förhållande till dagens läge, t.ex. genom tydliga villkor för avlysningar, regler om ersättningsjakt m.m.

Inom jägarkåren framhålls särskilt man rent allmänt uppfattar uttrycket betesro som väldigt luddigt. Eftersom uttrycket är centralt i sammanhanget efterfrågas en tydligare definition grundad på vetenskapliga rön. Det skulle i vart fall i viss mån kunna tillgodoses genom särskilda avtalsvillkor angående förutsättningar för avlysningar för betesro.

När det gäller områden utan samverkansavtal blir förutsebarheten beroende av hur samebyn agerar, se vidare resonemang i PM 24.

3.4 Näringslivet

Förutsättningarna för att rekrytera arbetskraft

Se PM 24 – *Kodifiering av samisk upplåtelse rätt.*

Särskilt om fiske- och jaktturism

Sluts inget samverkansavtal blir det samebyn som bestämmer om man vill upplåta fiske eller jakt till företag som bedriver turistverksamhet inom fiske och jakt, se PM 24.

Om det däremot sluts ett samverkansavtal ges lokala fiskare och jägare en möjlighet att komma överens med samebyn om under vilka förhållanden fiske och jakt ska upplåtas för turismändamål. Som framgått under avsnitt 2 kan det också övervägas om andra intressen än samebyar och fiske- och jaktrörelsen bör kunna vara parter i ett samverkansavtal, t.ex. berörd kommun eller en organisation för lokalt näringsliv.

Särskilt om älgjaktens betydelse för skogsindustrin

Se PM 24 – *Kodifiering av samisk upplåtelse rätt.*

3.5 Samefonden

Handlingslinje 2.3 innebär att Samefonden inte längre får någon del i intäkterna för upplåtelse av fiske och småviltsjakt i Lappland. Det skulle innebära ett stort bortfall i Samefondens intäkter. Därmed kan Samefondens verksamhet antas påverkas betydligt. Utan kompenserande åtgärder innebär detta t.ex. mindre medel till samiska kulturändamål, för underhåll av vissa speciellt angivna renskötselaneläggningar och för andra projekt där fondstyrelsen fattar beslut efter ansökan.

3.6 Löpande upplåtelser på mark under statens omedelbara disposition

Se PM 24 – *Kodifiering av samisk upplåtelse rätt.*

3.7 Fortifikationsverkets mark

Se PM 24 – *Kodifiering av samisk upplåtelse rätt.*

3.8 Naturskyddsområden och nationalparker

Se PM 24 – *Kodifiering av samisk upplåtelse rätt.*

3.9 Kostnader för staten

För statskassans del innebär Handlingslinje 2.3 att staten inte behöver stå för kostnader för domstolsprocesser, vilket för statens del skulle utgöras av dels egna och eventuellt också samebyarnas ombudskostnader, dels kostnader för ökad belastning på domstolsväsendet.

Däremot uppkommer kostnader för stöd till parterna för att underlätta avtalsförhandlingar, för att inrätta och driva ett medlingsinstitut, för att ersätta Samefonden för uteblivna intäkter (om man väljer det), för kompensation till jägare/fiskare som ingått längre avtal om upplåtelser på statens mark samt kostnader för tvistlösning i eventuella domstolsprocesser om medlingen misslyckas.

Eventuellt uppkommer även kostnader för subventioner av fiske- och jaktupplåtelser om staten väljer att göra det för att undvika kraftiga prisstegringar. Detta förutsätter dock att lagstiftaren bedömer att tillgången till fiske och jakt är ett så viktigt allmänt intresse att det vore lämpligt att skattebetalarkollektivet står för en sådan subvention. Ur strikt nationalekonomisk synvinkel vore det i annat fall lämpligast att fördela kostnaderna för upplåtelser mellan samebyn å ena sidan och jägarna och fiskarna å andra sidan.

Det går inte att i det här skedet säga något om storleken på dessa kostnader.

3.10 Övriga konsekvenser

Särskilt om lokala spänningar

En gemensam nämnare vid de kontakter sekretariatet haft är oron för de spänningar som finns med anledning av den nuvarande situationen. Lokala jägare vittnar om framflyttade samiska positioner och minskad vilja hos samebyarna till samförstånd efter Girjasdomen. Girjas och andra samebyar vittnar å sin sida om ökad rasism, skjutna renar och en påtaglig ökning av hot och hat, såväl under domstolsprocessen som i anslutning till att Girjasdomen meddelades. Efter en lugnare period upplevs från båda håll att spänningarna åter har ökat sedan Renmarkskommittén tillsattes.

Handlingslinje 2.3 innebär att ett stort ansvar för allmänhetens tillgång till fiske och jakt läggs på de närmast berörda – företrädesvis samebyarna och lokala jägare och fiskare. Förutsättningarna för att ta detta ansvar på ett

konstruktivt sätt kan skilja sig lokalt. Möjligheterna att komma överens blir också till viss del av naturliga skäl personberoende.

Slutligen kan sägas att det allmännas företrädare vid samtliga handlingslinjer kan påverka konfliktläget, såväl lokalt som regionalt. Centrala makthavare kan genom sitt agerande och sätt att framföra kritik eller stöd i olika hänseenden spä på motsättningar likväl som gjuta olja på vågorna.

SEKRETARIATSUNDERLAG